

Моніторингове дослідження
«Рівень сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів
загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва»

(демоверсія аналітичної довідки)

На виконання наказу Департаменту освіти і науки, молоді та спорту від 21.10.2014 р. № 547 «Про організацію та проведення моніторингового дослідження «Рівень сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва» 27 листопада 2014 р. Центром науково-освітніх інновацій та моніторингу було проведено дослідження з української мови «Рівень сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва».

Тема моніторингового дослідження

Вивчення рівня сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва.

Об'єкт дослідження – навчальний процес формування навичок з культури мовлення в учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва.

Предмет дослідження – рівень сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва.

Мета дослідження – одержання об'єктивної інформації про рівень сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів.

Дослідження з культури мовлення реалізується в межах інноваційного проекту Центру науково-освітніх інновацій та моніторингу «Комплексні дослідження рівня компетентності особистості в загальноосвітніх навчальних закладах м. Києва» Об'єктом дослідження вибрано рівень сформованості мовленнєвої компетенції учнів 8-х класів, що визначено нормативними документами Міністерства освіти і науки України.

У дослідженні взяли участь 2527 учнів 142 загальноосвітніх навчальних закладів десяти районів м. Києва.

Близько 40 % учнів – учасників дослідження – навчається в середніх загальноосвітніх школах; майже третина – у спеціалізованих середніх школах (31,3 %) і гімназіях, ліцеях, НВК (31,2 %).

Характеристика тесту з української мови як інструменту дослідження

З метою одержання об'єктивної інформації про рівень сформованості навичок з культури мовлення (мовної компетенції) учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м Києва учням запропоновано два паралельні варіанти тесту, що містили по 23 завдання трьох рівнів складності (легкі, оптимальні, складні).

Зміст завдань відповідав чинній програмі з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання «Українська мова, 5–12 кл.» і охоплював

навчальний матеріал з культури мовлення, вивчений учнями упродовж 5–8-го класів (до проведення дослідження).

Тест попередньо апробовано в семи класах трьох загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва. За результатами апробації деякі тестові завдання було відкориговано.

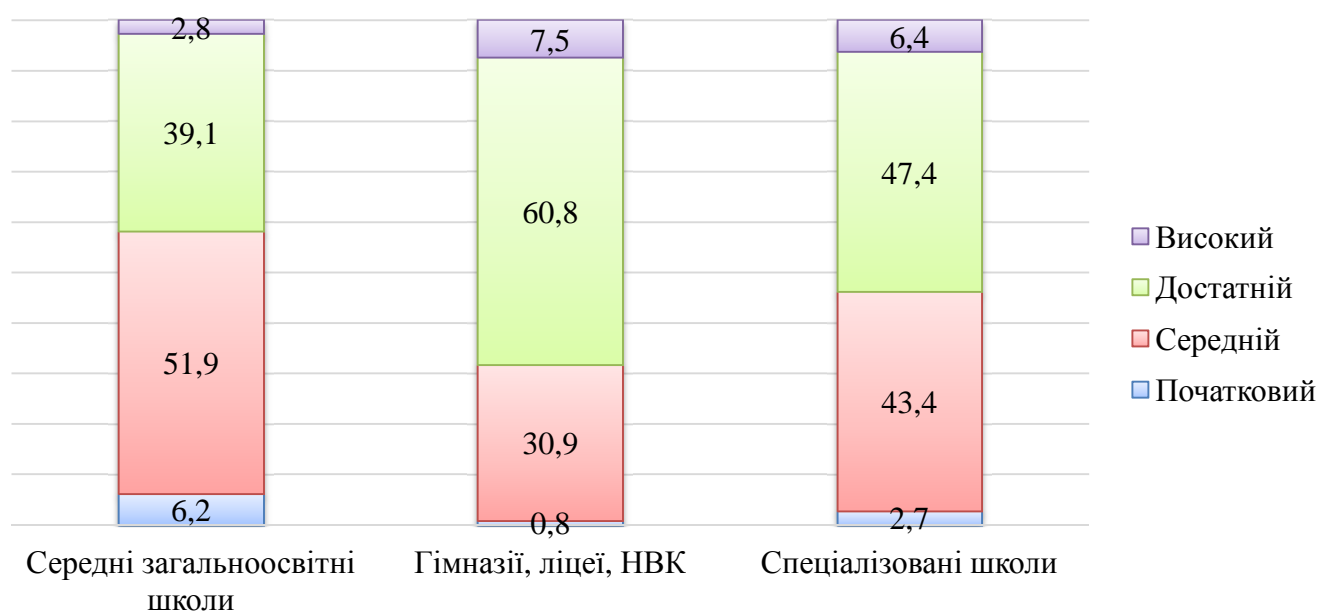
Результати проведеного дослідження

Відповідно до розподілу результатів дослідження за рівнями навчальних досягнень навички з культури мовлення сформовані у восьмикласників переважно на достатньому (48,5 %) і середньому (42,7 %) рівнях.

Відповідно до результатів дослідження 68 % учнів гімназій, ліцеїв і навчально-виховних комплексів виконали завдання тесту на бали достатнього й високого рівнів навчальних досягнень. Разом з тим майже 60% восьмикласників, які навчаються у середніх загальноосвітніх школах, отримали бали початкового і середнього рівня навчальних досягнень.

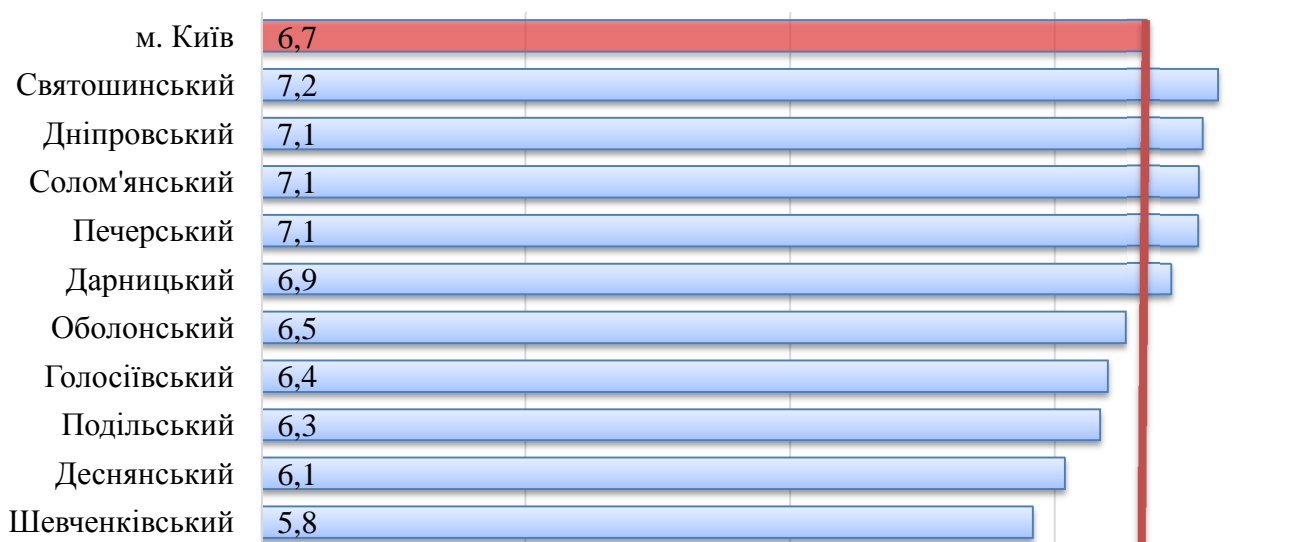
**Розподіл учнів 8-х класів ЗНЗ м. Києва
за рівнями навчальних досягнень і типами ЗНЗ, %**

Середній бал за тест становив 6,7 за 12-бальною шкалою оцінювання (діаграма 6). Загалом понад 95 % восьмикласників отримали оцінки не нижче чотирьох балів.

Діаграма 6

**Середній бал за виконання завдань тесту учнями 8-х класів за
районами м. Києва, %**

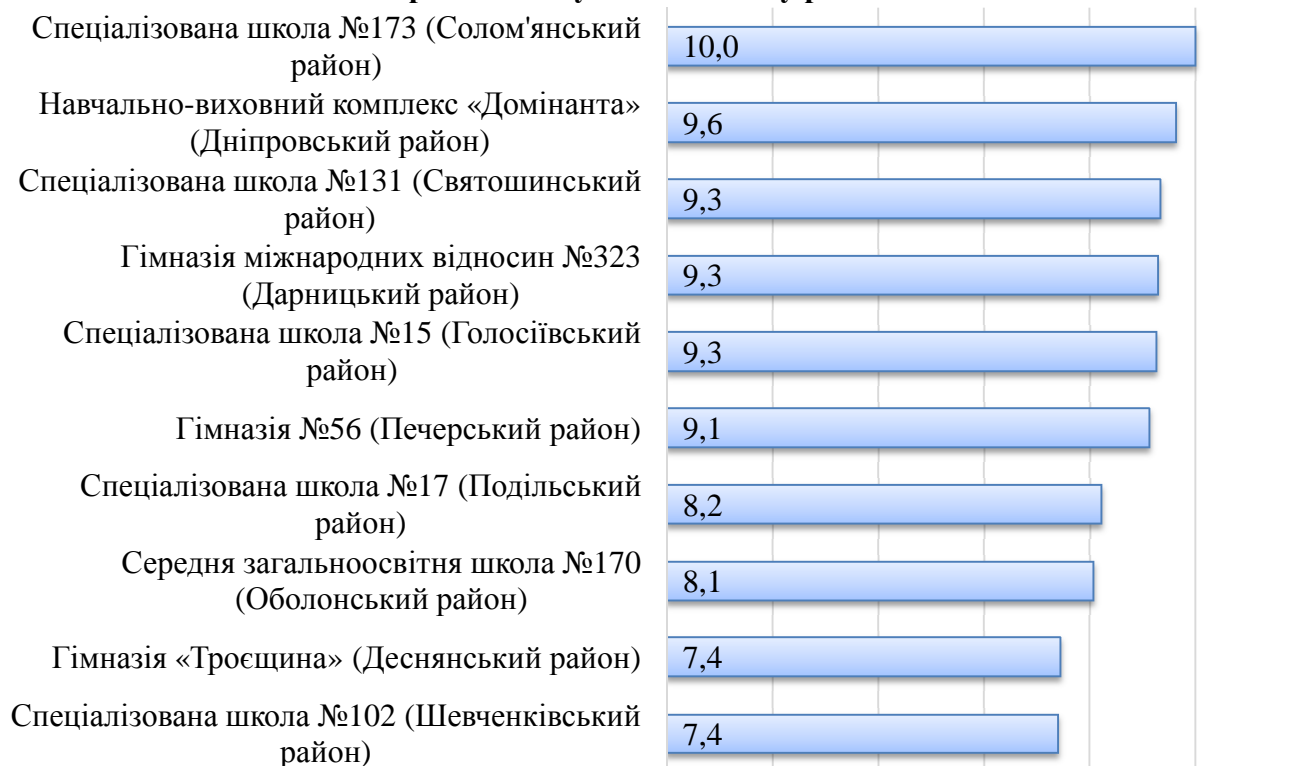
За результатами дослідження було виокремлено по п'ять загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва, учні 8-го класу яких мають найвищі і найнижчі показники виконання завдань тесту з культури мовлення.

Загальноосвітні навчальні заклади м. Києва, учні яких мають найвищі та найнижчі результати моніторингового дослідження

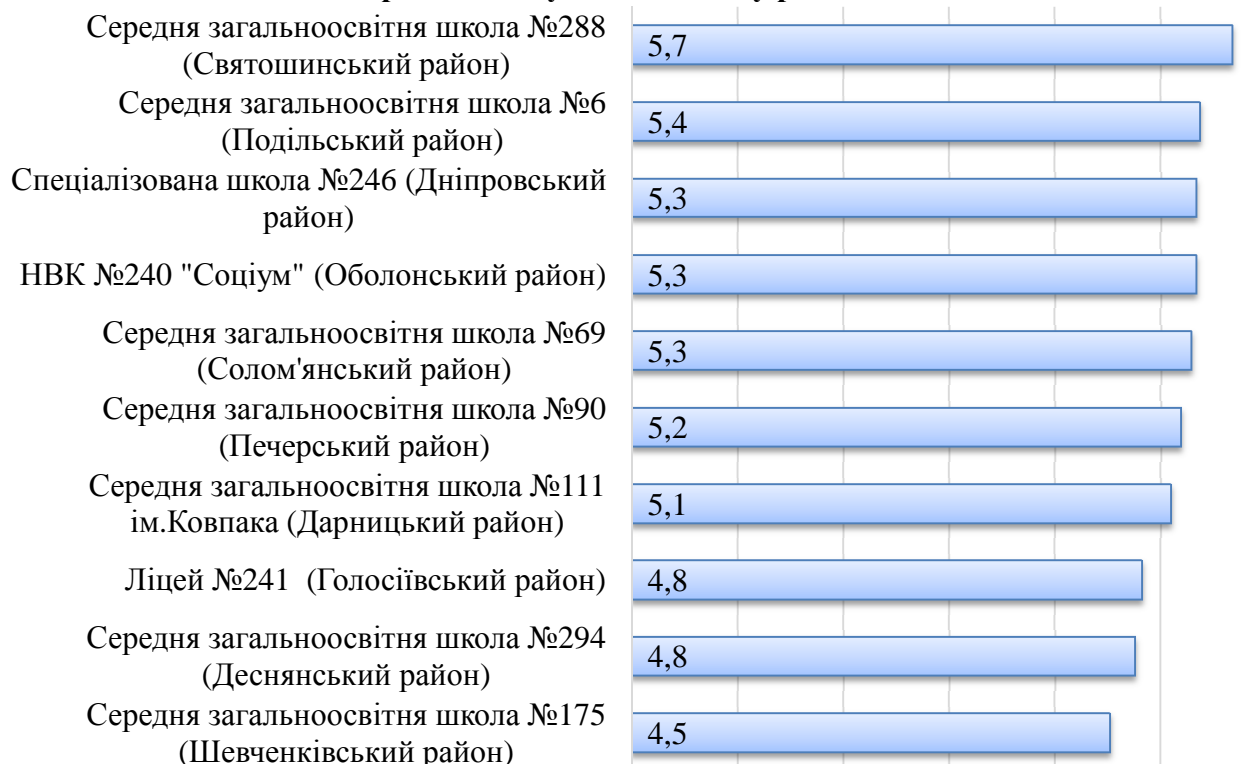
Загальноосвітні навчальні заклади з найвищими показниками рівня навчальних досягнень	Загальноосвітні навчальні заклади з найнижчими показниками рівня навчальних досягнень
1. Спеціалізована школа №173 (Солом'янський район)	1. Середня загальноосвітня школа №294 (Деснянський район)
2. Навчально-виховний комплекс «Домінанта» (Дніпровський район)	2. Середня загальноосвітня школа №174 (Солом'янський район)
3. Спеціалізована школа №15 (Голосіївський район)	3. Середня загальноосвітня школа №101 (Шевченківський район)
4. Гімназія №56 (Печерський район)	4. Середня загальноосвітня школа №132 (Голосіївський район)
5. Гімназія «Міленіум» №318 (Солом'янський район)	5. Середня загальноосвітня школа №122 (Голосіївський район)

Також за результатами дослідження в кожному районі м. Києва було виокремлено загальноосвітні навчальні заклади, учні 8-го класу яких отримали найвищий і найнижчий середній бал за виконання завдань тесту.

Розподіл загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких отримали найвищий середній бал у відповідному районі м. Києва

Розподіл загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких отримали найнижчий середній бал у відповідному районі м. Києва

Висновки за результатами дослідження

Дослідження рівня сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва проведено відповідно до програми, поставлені цілі й завдання виконано повністю.

– Одержано об'єктивну інформацію про рівень сформованості навичок з культури мовлення (мовної компетентності) в учнів 8-х класів.

– Визначено рівень сформованості в учнів 8-х класів навичок з культури мовлення.

– Розроблено інструментарій дослідження для збирання об'єктивної інформації про рівень сформованості навичок з культури мовлення.

– Проведено перевірку надійності та валідності інструментарію дослідження шляхом апробації.

– Проведено тестування і зібрано необхідний фактичний матеріал для корекції рівня сформованості навичок з культури мовлення (мовної компетентності) восьмикласників.

– Отримано інформацію про рівень складності та диференціюючої здатності завдань, необхідну для поповнення банку даних тестових завдань для наступних досліджень.

– Відпрацьовано технологію та методологію проведення досліджень рівня сформованості навичок з культури мовлення в учнів 8-х класів.

Результати дослідження рівня сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва дають підстави для таких висновків:

1. Навички з культури мовлення сформовані в учнів на достатньому та середньому рівнях навчальних досягнень, при цьому вищі результати за виконання завдань тесту продемонстрували восьмикласники гімназій, ліцеїв і навчально-виховних комплексів порівняно з учнями спеціалізованих і середніх загальноосвітніх шкіл.

2. За результатами виконання завдань тесту серед усіх загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких брали участь у дослідженні, було виокремлено по п'ять закладів із найвищими й найнижчими показниками високого і достатнього рівня навчальних досягнень. Так, спеціалізована школа № 173 (Солом'янського району), навчально-виховний комплекс «Домінанта» (Дніпровського району), спеціалізована школа № 15 (Голосіївського району), гімназії № 56 (Печерського району) і «Міленіум» № 318 (Солом'янського району) мають вищі показники рівня навчальних досягнень загалом по місту.

3. Середній бал за виконання завдань тесту в учнів 8-х класів п'яти районів м. Києва (Святошинського, Дніпровського, Солом'янського, Печерського та Дарницького) вищий, ніж загалом по місту (6,7 за 12-бальною шкалою оцінювання). Зокрема найвищий середній бал за виконання завдань тесту у відповідному районі отримали учні середньої загальноосвітньої школи № 170 (Оболонський район); спеціалізованих шкіл № 173 (Солом'янський район), № 131 (Святошинський район), № 15 (Голосіївський район), № 17 (Подільський район), № 102 (Шевченківський район); гімназій міжнародних відносин № 323 (Дарницький район), № 56 (Печерський район), «Троещина» (Деснянський район); навчально-виховного комплексу «Домінанта» (Дніпровський район).

Разом з тим найнижчий середній бал за виконання завдань тесту у відповідному районі одержали учні середніх загальноосвітніх шкіл № 175 (Шевченківський район), № 294 (Деснянський район), № 111 ім. Ковпака (Дарницький район), № 90 (Печерський район), №69 (Солом'янський район), № 6 (Подільський район), № 288 (Святошинський район); спеціалізованої школи № 246 (Дніпровський район); ліцею № 241 (Голосіївський район); навчально-виховного комплексу № 240 «Соціум» № 225 (Оболонський район).

4. Найкраще учні засвоїли тему «Лексикологія. Фразеологія» (майже 60 % восьмикласників виконали завдання з даної теми).

5. Практичні навички редагування текстів сформовані в учнів на достатньому рівні навчальних досягнень.

6. Разом з тим тестування виявило певні прогалини щодо сформованості навичок учнів з культури мовлення, зокрема:

– усунення граматичних помилок у відмінкових формах іменників (зокрема форми місцевого відмінка однини);

- уживання числівників для позначення часу (годин);
- уживання слів у властивому їм значенні (складні випадки слововживання);
- правильне вживання форми присудка при підметі, вираженому словосполученням або складноскороченим словом.

Рекомендації за результатами проведеного дослідження

Аналіз результатів проведення моніторингового дослідження з культури мовлення дає підстави сформулювати рекомендації для вчителів, які викладають українську мову в загальноосвітніх навчальних закладах м. Києва, а саме:

1. Проаналізувати на засіданнях районних і шкільних методичних об'єднань результати моніторингового дослідження рівня сформованості навичок з культури мовлення учнів 8-х класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва для підвищення рівня мовної компетенції.

2. При плануванні роботи на 2015–2016 навчальний рік передбачити час на удосконалення навичок з культури мовлення, зокрема

- помічати й усувати граматичні помилки у вживанні відмінкових форм іменників;
- правильно вживати числівники для позначення часу (годин);
- уживати слова у властивому їм значенні (складні випадки слововживання);
- правильно вживати форму присудка при підметі, вираженому словосполученням або складноскороченим словом.

3. Посилити увагу до формування в учнів уміння застосовувати одержані знання для вирішення життєвих ситуацій (мовна компетенція).

4. При вивченні тем мовної змістової лінії більше уваги приділяти питанням культури мовлення, враховуючи найбільш поширені недоліки в мовленні учнів.

5. Під час уроків використовувати практичні, життєві завдання, що підвищують інтерес до вивчення мови і спонукають до актуалізації повсякденних мовних навичок учнів.

6. Акцентувати увагу на формуванні навичок аналізу тексту, зокрема усуненню граматичних, лексичних і синтаксичних недоліків.

7. Систематично використовувати завдання в тестовій формі під час навчального процесу як ефективну форму тематичного та рубіжного контролю.

8. Удосконалювати в учнів навички роботи з тестовими матеріалами та машинозчитуваними формами (бланками відповідей).

9. На уроках та в позаурочний час створювати умови для стимулювання зацікавленості учнів у вдосконаленні власного мовлення відповідно до літературних норм української мови.

10. Урізноманітнювати форми і методи навчання та контролю рівня навчальних досягнень учнів.